Korsutveckling för ARM/Thumb – del 1

Ur innehållet:

- Programutveckling i C och assembler
  - Programutvecklingsmiljö för GCC/ARM
  - Korskompilering
- Programmering i C och kodgenerering för ARM
  - Tilldelningar
  - Uttrycksevaluering
  - Ovillkorliga programflöden
  - Funktion med returvärde

Målsättningar:

- Bli bekant med korsutvecklingsmiljön för ARM
- Utforma och testa ett enkelt C-program för MD407

Värddator och måldator: Korsutveckling i C och assembler

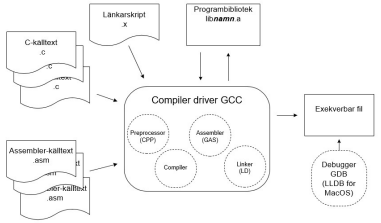

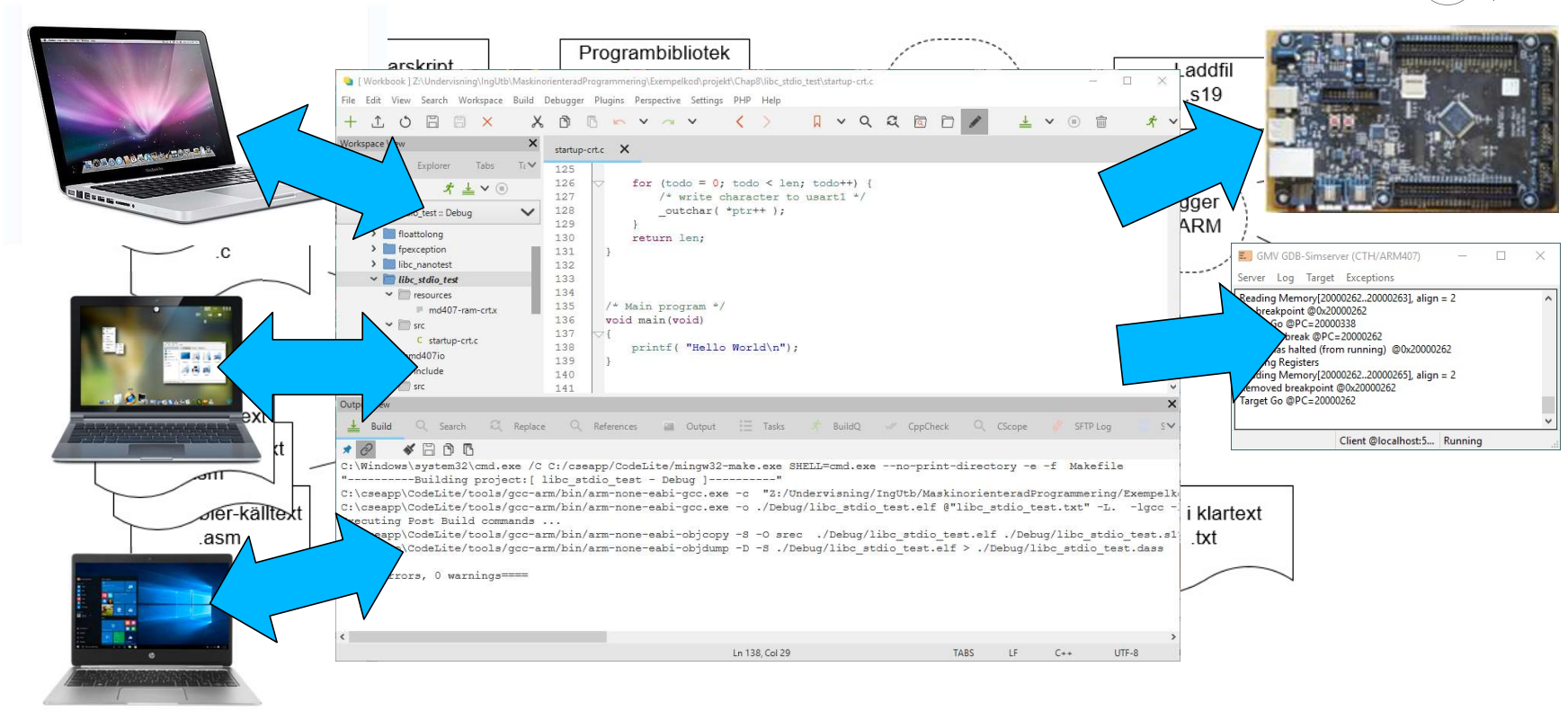

"Hello World" från MD407

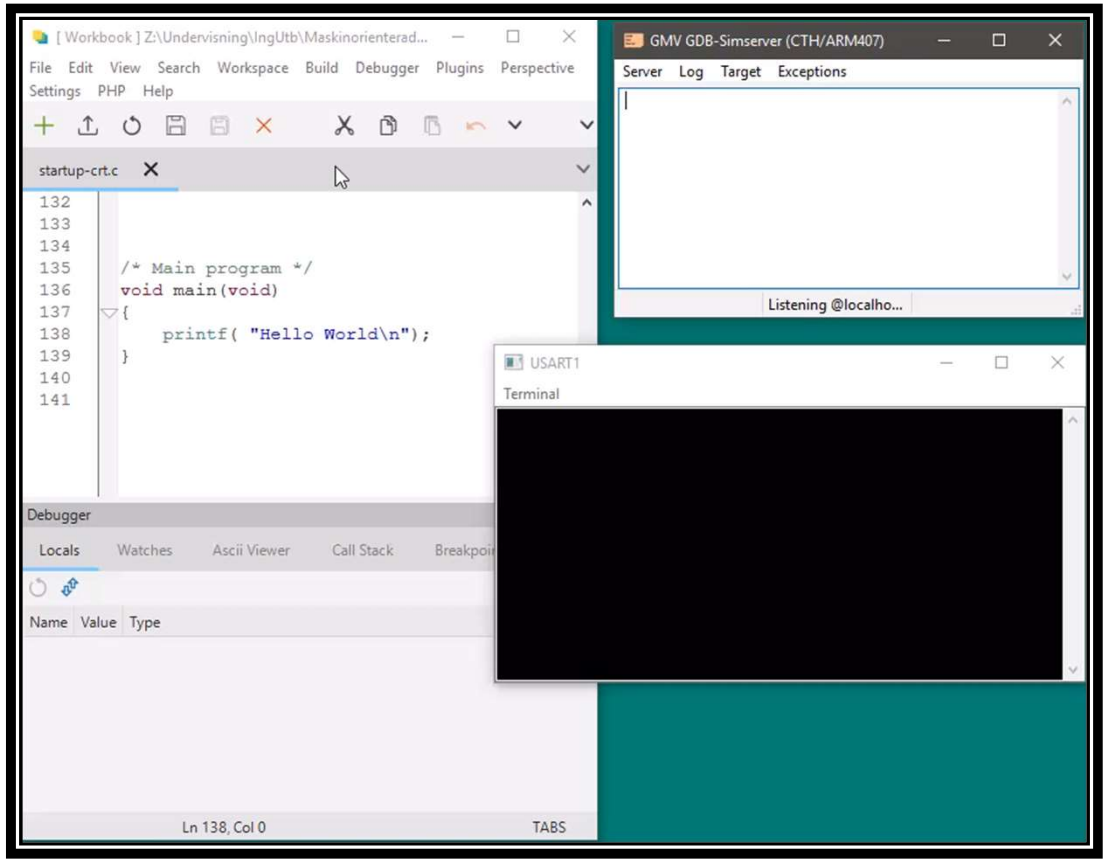

Från början kan vi INTE göra detta med *MD407* eftersom vi ännu inte har tillgång till `printf`, men detta lär vi oss under kursens gång.....

Adressrum

Adressrummet begränsas av adressbussens storlek...

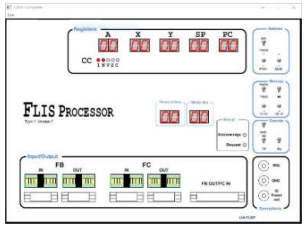

8-bit data,
8-bit adress
2^8 bytes = 256 bytes

32-bit data,
32-bit adress
2^{32} bytes = 4 294 967 296 bytes
= 4 Giga bytes

64-bit data,
max 64-bit adress
Dagens implementering: 48 bitar
2^{48} bytes = 281 474 976 710 656 bytes
= 281 Tera bytes

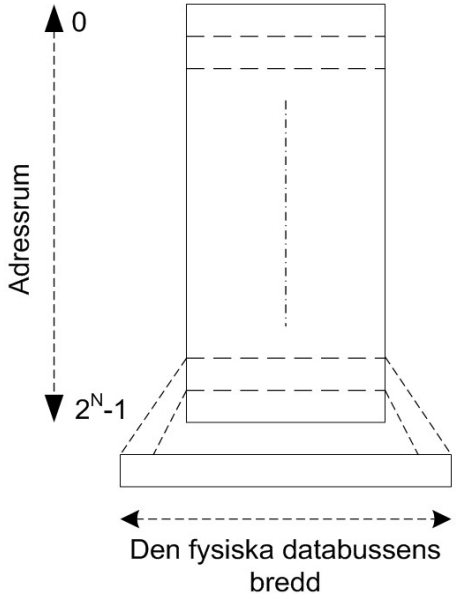

Register

STM32
F4 Series
Cortex

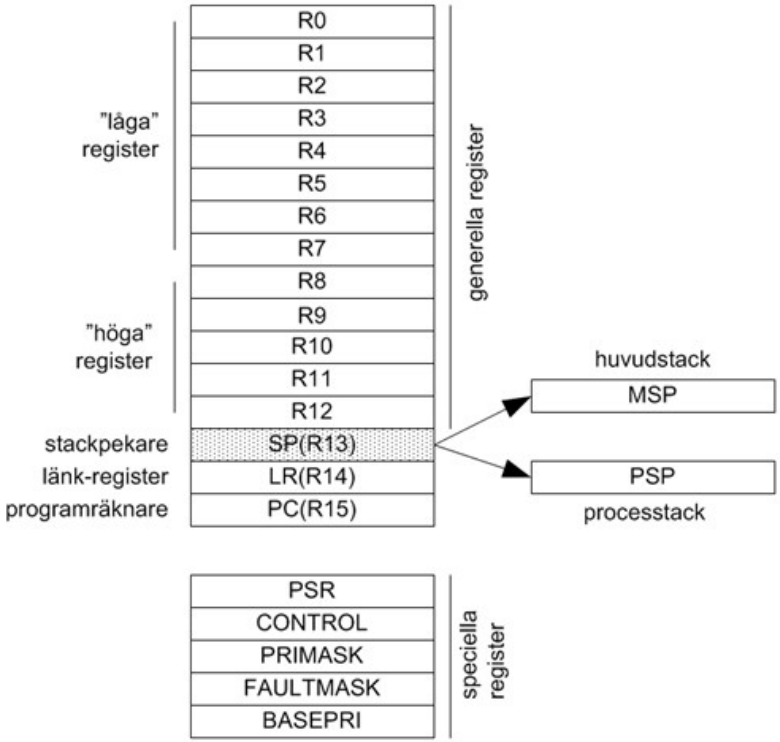
R0
R1
R2
R3
R4
R5
R6
R7
R8
R9
R10
R11
R12
SP(R13)
LR(R14)
PC(R15)
"låga" register
"höga" register
generella register
stackpekare
länk-register
programräknare
huvudstack
MSP
PSP
processtack
PSR
CONTROL
PRIMASK
FAULTMASK
BASEPRI
speciella register

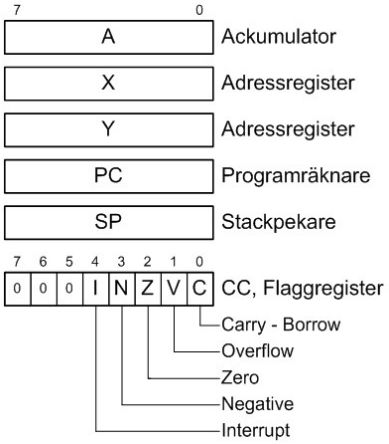
7
0
A
Ackumulator
X
Adressregister
Y
Adressregister
PC
Programräknare
SP
Stackpekare
7 6 5 4 3 2 1 0
0 0 0 I N Z V C
CC, Flaggregister
Carry - Borrow
Overflow
Zero
Negative
Interrupt

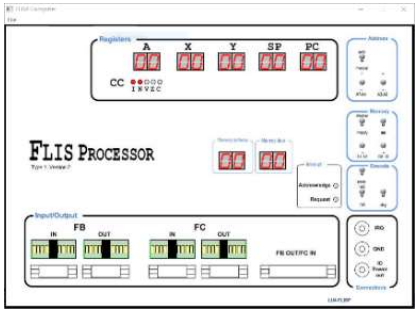
A
X
Y
SP
PC
CC
FLIS PROCESSOR

Datayper och ordlängder

ordlängd	Java	C	ARM	FLISP
8 bitar	byte	signed char	BYTE	BYTE
16 bitar	short	(signed) short	HALFWORD	-
32 bitar	int	(signed) int	WORD	-
64 bitar	long	(signed) long long	DWORD	-
32 bitar	float	float	FLOAT	-
64 bitar	double	double	DOUBLE	-
1 bit	boolean	-	-	-
16 bit	char	-	-	-

Exempel på deklarationer...

Java	C	ARM	FLISP
byte b;	signed char b;	b: .SPACE 1	b: RMB 1
short s;	short s;	s: .SPACE 2	s: RMB 2
int i;	int i;	i: .SPACE 4	i: RMB 4

Organisation av minnet

Genom att packa flera bytes i varje minnes-åtkomst reduceras antalet läsningar/ skrivningar i minnet. Skillnaden i arbetstakt kan utnyttjas – prestanda ökar

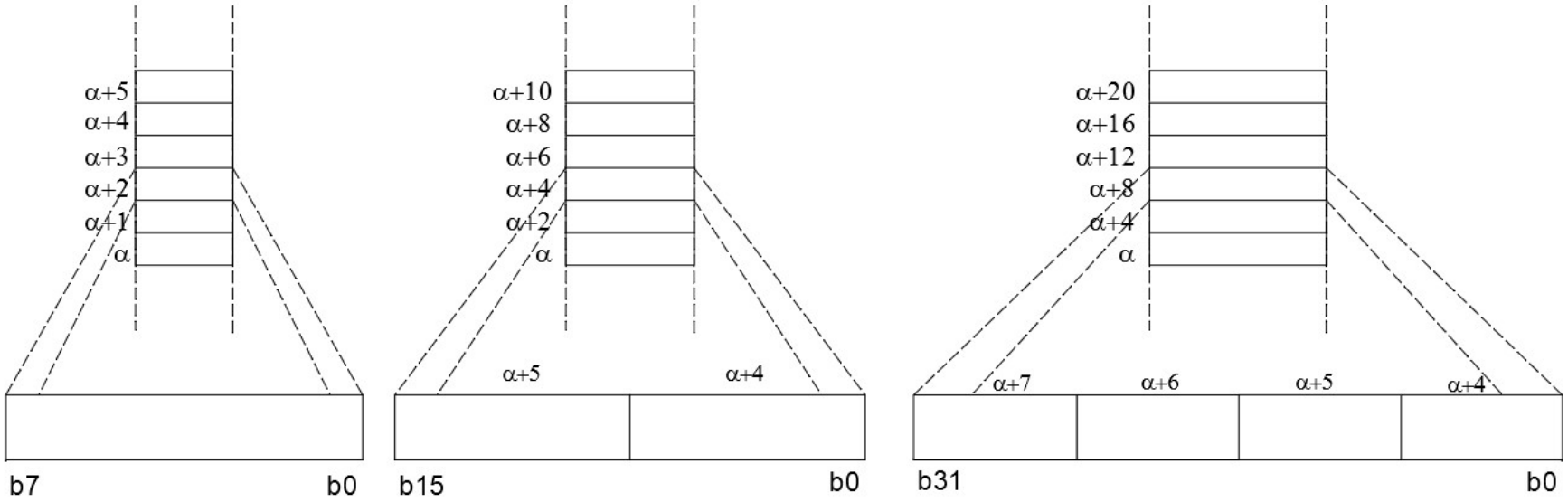

”byte”-organiserat

”halfword”-organiserat

”word”-organiserat

Rättning – ”alignment”

Datatyper som är större än 1 byte kan kräva onödigt många läsningar/skrivningar beroende på var dom placerats.

Exempel: en variabel `int i;`*, kan placeras på minst 4 olika sätt i minnet:*

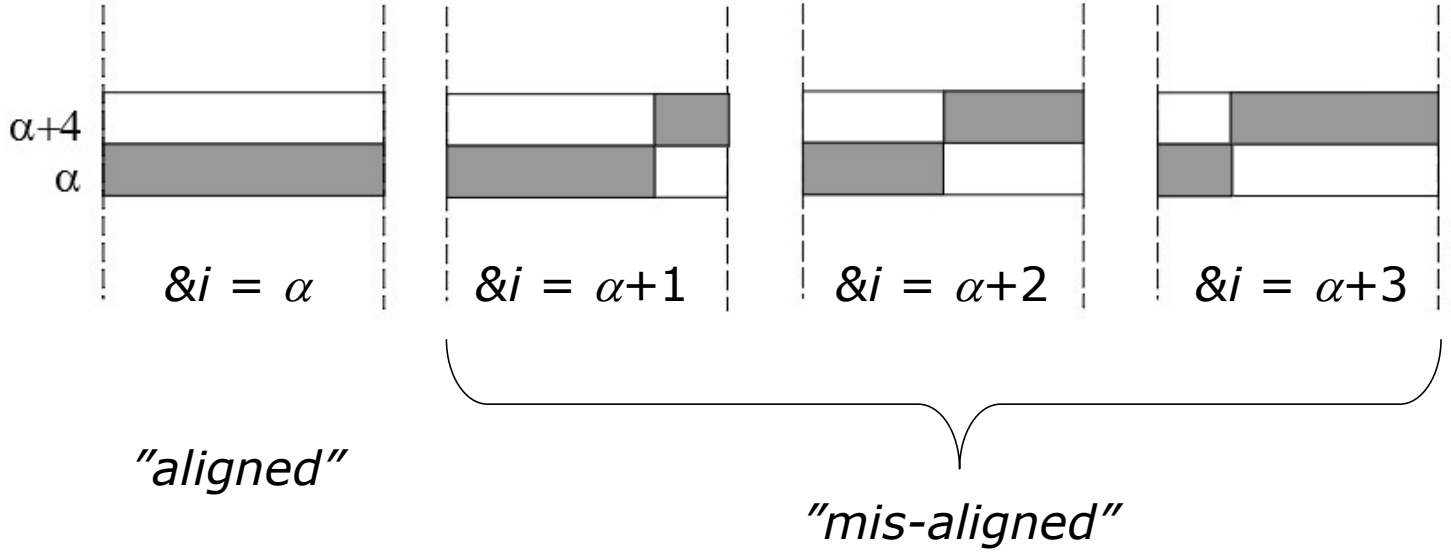

Deklarationer

```
char      c;     /* 8-bitars
short     s;     /* 16-bitar
long      l;     /* 32-bitar
int       i;     /* 32-bitars datat    storlek word */
```

```
.ALIGN 1 @ align to half (2 byte)
.ALIGN 2 @ align to word (4 byte)
.ALIGN   @ default, align to word
```

```
char   c;

short  s;

long   l;

int i;
```

Assemblerspråk:

```
c:  .SPACE   1
    .ALIGN   1
s:  .SPACE   2
    .ALIGN   2
l:  .SPACE   4
i:  .SPACE   4
    .GLOBL   c,s,l,i
```

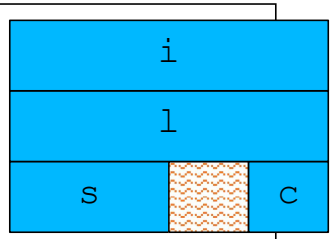

”ISA” – Instruction Set Architecture

- Hur lagras operanderna förutom i minnet ?

  Korttidslagring dvs. *register*
- Hur nås operander i minnet?

  Adresseringssätt
- Vilka typer/storlekar av operander kan hanteras ?

  Generella/speciella register, registerstorlek
- Vilka operationer kan utföras ?

  Instruktionsgrupper

Register och adresseringssätt

Namn	Syntax	Exempel	RTN
Register direct	`Rx`	`MOV R0,R1`	R0←R1
Direct	`Symbol`	`LDR R0,symbol`	R0←M(symbol)
Immediate	`#const`	`MOV R0,#0x15`	R0←0x15
Register indirect	`[Rx]`	`LDR R0,[R1]`	R0←M(R1)
.. with offset	`[Rx,#offset]`	`LDR R0,[R1,#4]`	R0←M(R1+4)
.. with register offset	`[Rx,Ri]`	`LDR R0,[R1,R2]`	R0←M(R1+R2)

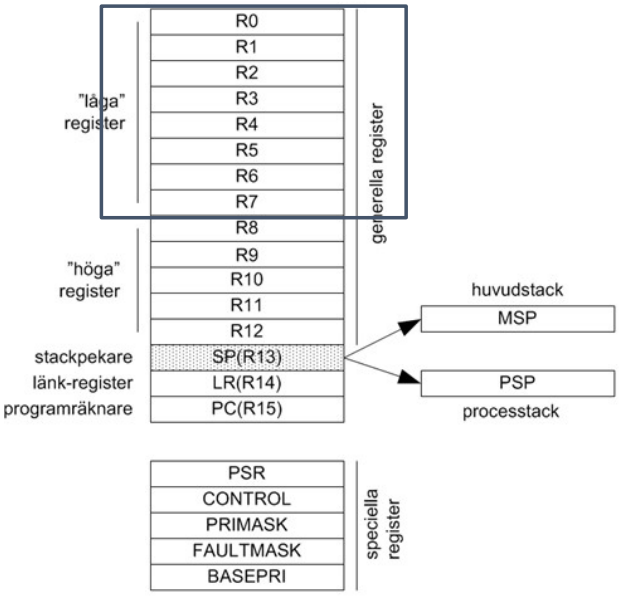

Exempel:

Med deklarationen: `int i;`

```
   LDR R0,=i          @ R0←i
   LDR R0,[R0]        @ R0←M(i)
```

samma sak som...

```
   LDR R0,i           @ R0← M(i)
```

FLISP:

```
  LDX #i              @ X←i
  LDA ,X              @ A←M(i)
```

samma sak som...

```
  LDA i               @ A←M(i)
```

Primära instruktionsgrupper

Load/Store för att läsa från, och skriva till, minnet

```
Load    Till,Från
Store   Från,Till
```

Uttrycksevaluering

```
Operation    Till,Från1{,Från2}
```

Programflödeskontroll

```
B    Symbol
Bxx  Symbol      (xx=villkor)
BX   Register
```

Diverse

```
MOV  Till,Från          mellan register
MOV  Till,#konstant     konstant till register
```

Exempel: C

```
char    c,d;

void foo( void )
{
    c = ~d;
}
```


```
char    c,d;

void foo( void )
{
    c = ~d;
}
```


ARM/Thumb assembler

```
c:  .SPACE  1
d:  .SPACE  1

foo:
        LDR     R0,=d
        LDRB    R0,[R0]
        MVN     R1,R0
        LDR     R0,=c
        STRB    R1,[R0]
        BX      LR
```

Instruktioner för tilldelningar

ARM är en så kallad ”load/store”-arkitektur vilket innebär att endast load/store instruktioner läser/skriver i minnet.

Övriga instruktioner opererar direkt på register.

Instruktion	Betydelse	Datatyp
`LDRB`	Load byte	`unsigned char`
`LDRH`	Load halfword	`unsigned short`
`LDR`	Load word	`unsigned/signed int`
`MOV`	Move	`(0..0xFF)` liten konstant
`STRB`	Store byte	`char`
`STRH`	Store halfword	`short`
`STR`	Store word	`int`

Exempel: `MOV` kan ge en liten kodförbättring

```
MOV   R0,#1  @ kodas med 16 bitar
LDR   R0,=1  @ kodas totalt med 16+32 bitar
```

Tilldelningar

Om det är en liten konstant (8 bitar) kan vi använda MOV-instruktionen

```
char   c;
    c = 1;


short  s;
    s = 256;
(=0x0100)


int i;
    i = 65535;
(=0x00010000)
```

ARM:

```
c:      .SPACE     1
 MOV    R0,#1
 LDR    R7,=c
 STRB   R0,[R7]
.....
s:      .SPACE     2
 LDR    R0,=256
 LDR    R7,=s
 STRH   R0,[R7]
.....
i:      .SPACE     4
 LDR    R0,=65535
 LDR    R7,=i
 STR    R0,[R7]
.....
```

FLISP:

```
c:      RMB     1
 LDA    #1
 STA    c
.....
s:      RMB     2
 LDA    #1
 STA    s
 LDA    #0
 STA    s+1
.....
i:      RMB     4
 LDA    #0
 STA    i
 LDA    #1
 STA    i+1
 LDA    #0
 STA    i+2
 STA    i+3
```

Tilldelningar: `a = b;`

Tilldelningar görs alltid via något register, grundregel, load/store-operationer anpassade efter datatyp....

Exempel:

Följande deklarationer är gjorda på global nivå, visa hur deklarationerna uttrycks i assemblerspråk.

```
char        c1,c2;
short       s1,s2;
int         i1,i2;
```

visa också hur följande tilldelningssatser kan kodas i ARM-v6 assemblerspråk:

```
c1 = c2;
s1 = s2;
i1 = i2;
```

Vi löser på tavlan...

Tilldelningar: `a = b;`

Tilldelningar görs alltid via något register, grundregel, load/store-operationer anpassade efter datatyp....

Exempel:

Följande deklarationer är gjorda på global nivå, visa hur deklarationerna uttrycks i assemblerspråk.

```
char        c1,c2;
short       s1,s2;
int         i1,i2;
```

visa också hur följande tilldelningssatser kan kodas i ARM-v6 assemblerspråk:

```
c1 = c2;
s1 = s2;
i1 = i2;
```

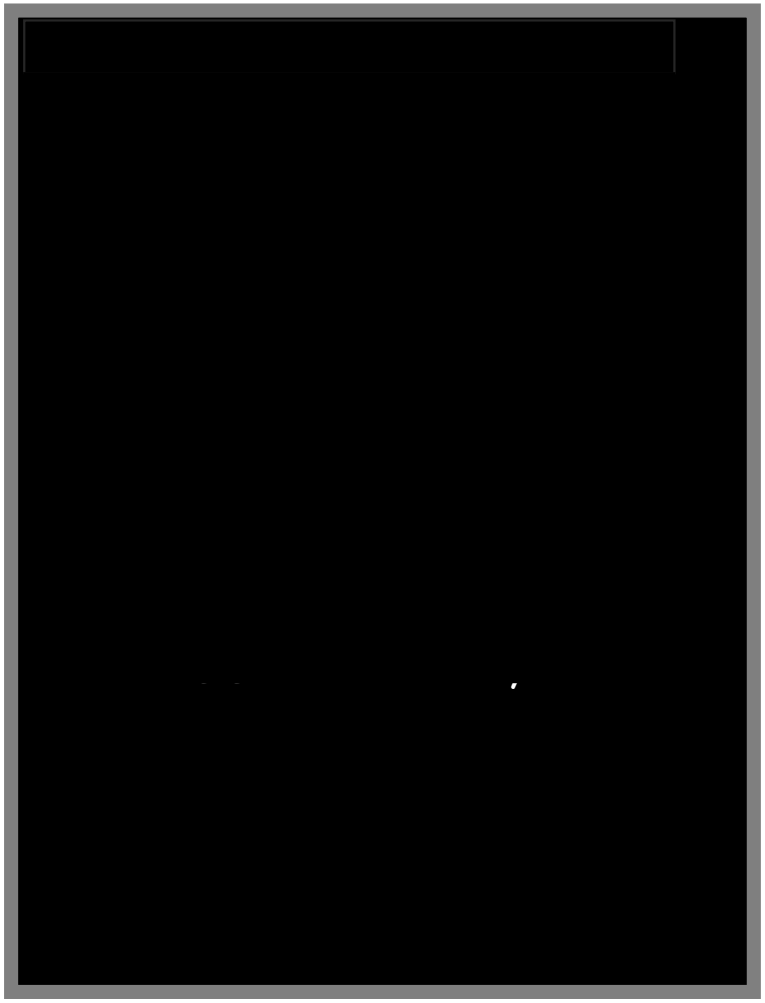

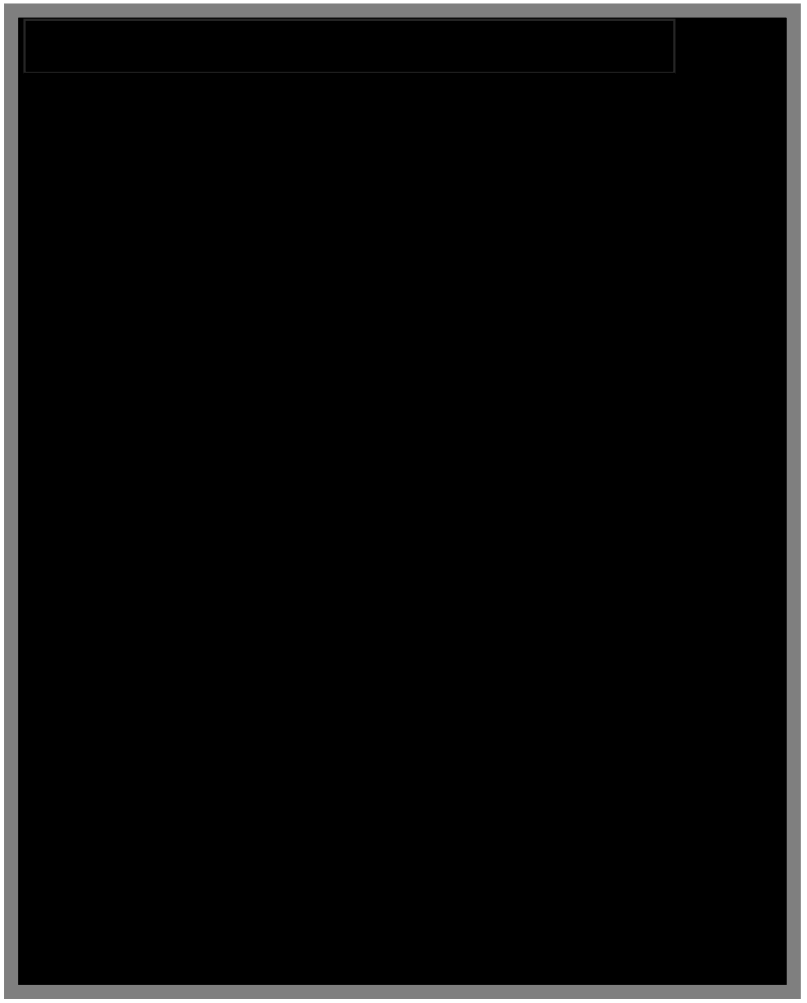

Datatyper med olika storlekar

Olika datatyper i höger/vänsterled kan kräva typkonvertering

Exempel:

```
signed char c;
int  i;
```

större till mindre typ ger trunkering:

```
c = i;  dvs. c = (char) i;
```

mindre till större typ kräver teckenutvidgning

```
i = c;  dvs. i = (int) c;
```

Decimalt	char	short	int
-128	0x80	0xFF80	0xFFFFFF80
127	0x7F	0x7F	0x7F

Dvs. vid teckenutvidgning kopieras teckenbiten till alla bitar med högre signifikans

Loadinstruktioner med teckenutvidgning

Teckenutvidgningen sker direkt

Unsigned Extend Byte

`LDRB Rx,[Ry,#k]`

?	?	?	0XXXXXXX
00000000	00000000	00000000	0XXXXXXX

?	?	?	1XXXXXXX
00000000	00000000	00000000	1XXXXXXX

Signed Extend Byte

`LDRSB Rx,[Ry,Rz]`

?	?	?	0XXXXXXX
00000000	00000000	00000000	0XXXXXXX

?	?	?	1XXXXXXX
11111111	11111111	11111111	1XXXXXXX

Dvs. antingen:

```
LDRB   Rx,[Ry,#k]
SXTB   Rx,Rx
```

eller

```
MOV    Rz,#k
LDRSB  Rx,[Ry,Rz]
```

På samma sätt med `LDRH` *och* `LDRSH`

Tilldelningar med typkonvertering

Exempel:

typkonvertering ....

```
signed char   c;
short         s;
int           i;
```

visa också hur följande tilldelningssatser kan kodas i ARM-v6 assemblerspråk:

a) `c = s;`

b) `s = c;`

c) `i = s;`

```
c = s;
LDR     R3,=s       @ adress (&s) till R3
LDRH    R3,[R3]     @ (s) till R3, bit 15-31 nollställs
LDR     R2,=c       @ adress (&c) till R2
STRB    R3,[R2]     @ R3 (byte) till (c)
s = c;
LDR     R3,=c       @ adress (&c) till R3
LDRB    R3,[R3]     @ (c) till R3, bit 8-31 nollställs
SXTB    R3,R3       @ teckenutvidgning BYTE->WORD, R3
LDR     R2,=s       @ adress (&s) till R2
STRH    R3,[R2]     @ R3 (halfword) till (s)
i = s;
LDR     R3,=s       @ adress (&s) till R3
LDRH    R3,[R3]     @ (s) till R3
SXTH    R3,R3       @ teckenutvidgning HALFWORD->WORD, R3
LDR     R2,=i       @ adress (&i) till R2
STR     R3,[R2]     @ R3 (word) till (i)
```

Anm: typen `char` kan enligt C-standard vara `unsigned` eller `signed` beroende på kompilatorn. För GCC-ARM gäller att `char = (unsigned char)`

Subrutiner (”funktioner”) och ”goto”

C-operator	Betydelse	Operation	Instruktion	RTN	*FLISP*	*RTN*
`f()`	Funktions-anrop	Branch and link	`BL <label>`	`LR←PC,` `PC←label`	`BSR <label>` `JSR <label>`	`SP←SP-1,` `(SP)←PC`
`return`		Branch and exchange	`BX Rx`	`PC←Rx`	`RTS`	`PC←(SP),` `SP←SP+1`
`goto`	ovillkorlig	Branch	`B <label>`	`PC←label`	`BRA <label>` `JMP <label>`	`PC←label`

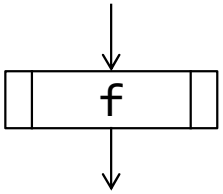

C:

```
...
    f();
...
```

Exempel:

```
    BL     f
@ returadress -> LR
    ...
f:
    ...
    BX     LR
```

Returadressen sparas i register. Snabbt, men klarar ej fler nivåer eller rekursion

Returvärde från funktion

Konvention: Returvärde i `R0` för `char`, `short` och `int`

Exempel:

```
char  f1( void );
short f2( void );
int   f3(void)
```

Exempel:

Utgå från deklarationerna:

```
char c;
short s;
int  i;
```

koda tilldelningarna

```
c = f1();
s = f2():
i = f3();
```

Alla dessa funktioner lämnar returvärdet i R0.

```
BL      f1          @ returvärdet från f1 nu i R0
LDR     R3,=c       @ adress (&c) till R3
STRB    R0,[R3]     @ R0 (byte) till (c)

BL      f2          @ returvärdet från f2 nu i R0
LDR     R3,=s       @ adress (&s) till R3
STRH    R0,[R3]     @ R0 (halfword) till (s)

BL      f3          @ returvärdet från f3 nu i R0
LDR     R3,=i       @ adress (&i) till R3
STR     R0,[R3]     @ R0 (word) till (s)
```

Funktionsparametrar

Konventionerna sägar att vi använder register R0,R1,R2,R3, (i denna ordning) för parametrar som skickas till en subrutin. Övriga parametrar läggs på stacken (behandlas senare i kursen).

```
int isupper (int c)
{
   if ( c >= 'A' && c <= 'Z')
      return 1;
   return 0;
}
```

Exempel:
Följande deklarationer är gjorda:

```
int    a,b;
```

Visa hur följande funktionsanrop kodas i assemblerspråk:

```
b = isupper(a);
```

Assembler:

```
LDR R0,=a
LDR R0,[R0]
BL  isupper
LDR R1,=b
STR R0,[R1]
```

Uttrycksevaluering

I ett *uttryck* kan *konstanter*, *variabler*, *funktionsvärden* och *operatorer* ingå.

Exempel:

```
int  a,b,c;
a = b+c / 4 - ( b>>2 ) * c + foo();
```

Kan också betraktas som "sanningsuttryck", dvs ==0 eller != 0

Exempel:

```
(a+1);          /* falskt om a==-1 */
(a <= b);       /* falskt om a>b */
```

Operatorer

Aritmetik

Basic assignment		a = b
Addition		a + b
Subtraction		a - b
Unary plus (integer promotion)		+a
Unary minus (additive inverse)		-a
Multiplication		a * b
Division		a / b
Modulo (integer remainder)		a % b
Increment	Prefix	++a
	Postfix	a++
Decrement	Prefix	--a
	Postfix	a--

Logik

Logical negation (NOT)	!a
Logical AND	a && b
Logical OR	a || b

Bitvis

Bitwise NOT	~a
Bitwise AND	a & b
Bitwise OR	a | b
Bitwise XOR	a ^ b
Bitwise left shift	a << b
Bitwise right shift	a >> b

Jämförelse

Equal to	a == b
Not equal to	a != b
Greater than	a > b
Less than	a < b
Greater than or equal to	a >= b
Less than or equal to	a <= b

Sammansättning

Addition assignment	a += b	a=a+b
Subtraction assignment	a -= b	a = a - b
Multiplication assignment	a *= b	a = a * b
Division assignment	a /= b	a = a / b
Modulo assignment	a %= b	a = a % b
Bitwise AND assignment	a &= b	a = a & b
Bitwise OR assignment	a |= b	a = a | b
Bitwise XOR assignment	a ^= b	a = a ^ b
Bitwise left shift assignment	a <<= b	a = a << b
Bitwise right shift assignment	a >>= b	a = a >> b

Instruktioner för unära operationer

C-operator	Betydelse	Datatyp	Instruktion
~	bitvis not	signed/unsigned	`MVN Rd,Rs`
-	negation	signed/unsigned	`NEG Rd,Rs`

Observera att alla operationer utförs på 32-bitars tal i register
använd `LDRH` för `unsigned short` och `LDRB` för `unsigned char` operander
Men om `signed` (`short` eller `char`) används måste vi teckenutvidga före operationen...

Exempel:

```
signed char c,d;

void foo( void )
{
    c = -d;
}
```

```
LDR     R3,=d
LDRB    R3,[R3]
SXTB    R3,R3
NEG     R3,R3
LDR     R2,=c
STRB    R3,[R3]
```

FLISP:

```
c:  RMB 1
d:  RMB 1

 LDA    d
 COMA
 STA    c
```

Instruktioner för binära operationer

Binära operationer utförs med tre registerfält där samma register kan förekomma i flera fält.
Alla operationer utförs på 32-bitars tal i register:

```
Instruktion   Till,Från1,Från2
```

C-operator	Betydelse	Datatyp	Instruktion
+	addition	signed/unsigned	`ADD Rd,Rs1,Rs2` `ADD Rd,Rs,#k` där 0<k<8 `ADD Rds,#n` där 0<n<256
–	subtraktion	signed/unsigned	`SUB Rd,Rs1,Rs2`
*	multiplikation	signed/unsigned	`MUL Rd,Rs1,Rs2`
/	division	unsigned	finns ej som instruktion, mjukvaruimplementerat
%	modulus		
&	bitoperation AND	signed/unsigned	`AND Rd,Rs1,Rs2`
|	bitoperation OR	signed/unsigned	`ORR Rd,Rs1,Rs2`
^	bitoperation EOR	signed/unsigned	`EOR Rd,Rs1,Rs2`
<<	rotation vänster	signed/unsigned	`LSL Rd,Rs1,Rs2`
>>	rotation höger	signed	`ASR Rd,Rs1,Rs2`
		unsigned	`LSR Rd,Rs1,Rs2`

Exempel:

```
...
mask = mask << n;
...
```

```
R0   ← mask
R1   ← n
LSL      R0,R0,R1
mask ←R0
```

Bitvis operationer

Exempel:

Packa samman data i en variabel

Packa (och packa upp) (DAY/MONTH/YEAR) i variabler med typen `int`.

Visa en function: `int pack( int year, int month, int day)` i
assembler, som packar tre heltal representerande år, månad och dag, i ett helta
Det returnerade heltalet ska packas enligt enligt följande figur:

Konventioner:

```
R0 : year
R1 : month
R2 : day

R0 : rval
```

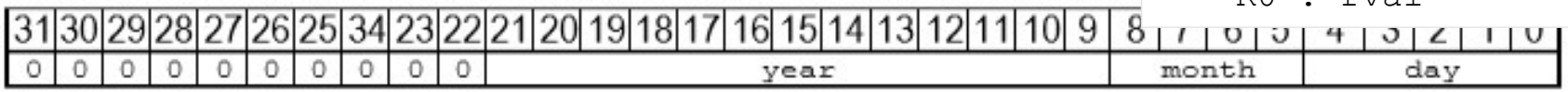


```
int pack( int year, int month, int day) {
 int rval;
 rval = year << 9;
 rval |= month << 5;
 rval |= day;
 return rval;
}
```

```
pack:
    MOV   R3,#9
    LSL   R0,R0,R3   @ R0←year<<9
    MOV   R3,#5
    LSL   R1,R1,R3
    ORR   R0,R0,R1   @ R0←R0 | month<<5
    ORR   R0,R0,R2   @ R0←R0 | day
    BX    LR         @ return( rval );
```

Bitvis operationer

Exempel:

Packa upp data från en variabel

Packa (och packa upp) (DAY/MONTH/YEAR) i variabler med typen `int`.

Visa en function: `int unpack_year( int date )` i C och Thumb1 assembler, som packar upp heltalet som representerar år, och returnerar detta.

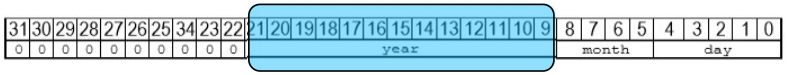


```
int unpack_year( int date ) {
 int rval;
 rval = date >> 9;
 rval &= 0x1FFF
 return rval;
}
```

Konventioner:

```
R0 : date

R0 : rval
```

```
unpack_year:
   MOV  R2,#9
   ASR  R0,R0,R2   @ R0←date>>9
   LDR  R2,=0x1FFF
   AND  R0,R0,R2
   BX   LR         @ return( rval );
```

Exempel: Uttrycksevaluering

Exempel:

Utgå från att följande deklarationer är gjorda på global nivå.

```
char   f(void);
int    a,b;
```

Visa en kodsekvens, i ARM assemblerspråk, som evaluerar följande uttrycks värde till register `R0`.

```
f() + a * ~( b & 4 );
```

Vi löser på tavlan...

Exempel: Uttrycksevaluering

Exempel:

Utgå från att följande deklarationer är gjorda på global nivå.

```
char   f(void);
int    a,b;
```

Visa en kodsekvens, i ARM assemblerspråk, som evaluerar följande uttrycks värde till register R0.

```
f() + a * ~( b & 4 );
```

Vi löser på tavlan...